

Reactie van Goede Doelen Nederland op het Wetsvoorstel strafbaarstelling verheerlijken van terrorisme en openbare steunbetuiging aan terroristische organisaties

Het Wetsvoorstel strafbaarstelling verheerlijken van terrorisme en openbare steunbetuiging aan terroristische organisaties introduceert drie strafbaarstellingen: het verheerlijken van terrorisme, het verspreiden van verheerlijkende geschriften en openlijke steunbetuiging aan terroristische organisaties.

Goede Doelen Nederland, de branchevereniging waarbij 300 goede doelen zijn aangesloten, onderschrijft het belang van een veilige samenleving en een goede bescherming tegen ondermijning daarvan. Dit wetsvoorstel is daar echter niet voor nodig. Het wetsvoorstel dreigt bovendien fundamentele rechten en vrijheden van maatschappelijke organisaties te beperken en leidt tot willekeur en rechtsonzekerheid.

Dit wordt hieronder toegelicht.

Ongeoorloofde beperking grondrechten maatschappelijke organisaties

Dit wetsvoorstel dreigt fundamentele vrijheden van mensen, en in het verlengde daarvan maatschappelijke organisaties, onevenredig te beperken. In het bijzonder het recht op vrijheid van meningsuiting, maar ook het recht op vrijheid van vergadering en vereniging, en in sommige gevallen kan ook het recht op vrijheid van godsdienst onder druk komen te staan. Deze rechten worden onder andere beschermd door de artikelen 6, 7, 8 en 9 van de Grondwet, de artikelen 9, 10 en 11 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en de artikelen 10, 11 en 12 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie.

De overheid heeft de verplichting om de mensen- en grondrechten van maatschappelijke organisaties te beschermen. De vrijheid van meningsuiting vormt een van de essentiële fundamenten van een democratische samenleving.

De vrijheid van meningsuiting beschermt allerlei informatie, ideeën en uitingen. Het recht kent een brede reikwijdte, zowel wat betreft de inhoud als de vorm waarin ideeën en informatie worden overgebracht. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens benadrukt dat ook uitingen die aanstootgevend, schokkend of verontrustend zijn worden beschermd. Zonder pluralisme, tolerantie en ruimenkendenheid bestaat er geen democratische samenlevingⁱ.

Mensenrechtenorganisaties waarschuwen al langer voor het risico dat maatregelen tegen verheerlijking van terrorisme misbruikt worden om maatschappelijke tegenspraak te onderdrukkenⁱⁱ. Ook de Afdeling Advisering van de Raad van Stateⁱⁱⁱ, de Raad voor de Rechtspraak^{iv} en de Nederlandse orde van advocaten^v hebben al in eerdere adviezen aangegeven dat het wetsvoorstel stuit op een aantal zwaarwegende bezwaren.

Geen bewezen noodzaak nieuwe wetgeving

Het is niet duidelijk waarom dit wetsvoorstel noodzakelijk is: de bestaande wettelijke bevoegdheden bieden al voldoende soelaas. Er bestaat een overlap met bestaande strafbepalingen, zoals opruiing (art. 131 Sr) en aanzetten tot haat (art. 137d Sr).

Vage rechtsnormen leiden tot willekeur en rechtsonzekerheid

Door het gebruik van vage normen in de delictsomschrijving, zoals ‘verheerlijken’ en ‘openbare steunbetuiging’, wordt de deur geopend naar willekeur en rechtsonzekerheid. Hiermee creëert het voorstel een afschrikwekkend effect (‘chilling effect’) op de uitingsvrijheid van met name journalisten, academici en maatschappelijke organisaties die opkomen voor kwetsbaren in de samenleving.

Terwijl ruimte voor verschillende meningen essentieel is in een gezonde democratische samenleving. Een veerkrachtig en pluriform maatschappelijk middenveld is een onmisbare pijler binnen een democratische rechtsstaat.

Conclusie

Gelet op het bovenstaande roepen wij de wetgever op om de rechten en vrijheden van maatschappelijke organisaties te beschermen.

ⁱ Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Handyside t. Verenigd Koninkrijk, 1976.

ⁱⁱ VN-Speciale Rapporteur inzake mensenrechten bij terrorismebestrijding, Ní Aoláin, F., Manion, M. L. & Yamamoto, A. T., Global Study on the Impact of Counter-Terrorism Measures on Civil Society and Civic Space, 2023. CIVICUS, “De CIVICUS Monitor verlaagt de Nederlandse burgerlijke ruimte naar ‘Vernauwd’ door toenemende onderdrukking van protestrechten,” 4 december 2024. International Service for Human Rights, Report of consultations with human rights defenders as part of the Declaration +25 Project, 19 June 2024, par. 6. Amnesty International rapport, Recht op vreedzaam protest wordt systematisch ondermijnd in Europa, 9 juli 2024. Civil Liberties Union for Europe (Liberties), Rule of Law Report 2025 (hoofdstuk Nederland), pp. 721, 755, 777, 17 maart 2025.

ⁱⁱⁱ Advies van de Afdeling advisering van de Raad van State d.d. 23 juni 2016.

^{iv} Advies van de Raad voor de Rechtspraak d.d. 9 maart 2016.

^v Advies van Nederlandse orde van advocaten d.d. 1 juni 2016.